

30.1.2015

OZNÁMENIE POSLANCOM

Vec: Petícia č. 2099/2013, ktorú predkladá Ilona Vinkler, dánska štátna príslušníčka, o čiastočnom dôchodku v Dánsku

1. Zhrnutie obsahu petície

Predkladateľka petície sa presťahovala do Dánska v roku 1991, kde pracovala až do roku 2005, keď sa stala postihnutou v dôsledku reumatickej choroby a bola nútená odísť do dôchodku. V tom čase mala iba 35 rokov. Až v čase, keď jej bol priznaný dôchodok, sa dozvedela, že z dôvodu, že žila v Poľsku od veku 15 do veku 22 rokov, nemá nárok na plnú výšku dôchodku, ale len na minimálny dôchodok. Petícia sa týka nariadenia (EHS) č. 1408/1971 a pozmeňujúceho aktu (nariadenie (ES) č. 592/2008) a nariadenia (ES) č. 883/2004.

2. Prípustnosť

Petícia bola uznaná ako prípustná 8. augusta 2014. Parlament požiadal Komisiu o poskytnutie informácií (článok 216 ods. 6 rokovacieho poriadku).

3. Odpoveď Komisie doručená 30. januára 2015

Poznámky Komisie

Právomoci Európskej únie v oblasti sociálneho zabezpečenia sú obmedzené. Ako to pri viacerých príležitostiach potvrdil Súdny dvor¹, v zmluvách sa stanovuje koordinácia, nie však

¹ Pozri napríklad vec C-41/84 *Pinna/Caisse d'allocations familiales de la Savoie*, Zb. 1986, s. 16, bod 20; vec C-340/94 *de Jaeck/Staatssecretaris van Financiën*, Zb. 1997, s. 1-495, bod 18; vec C-221/95 *Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs*

harmonizácia právnych predpisov členských štátov. Táto absencia harmonizácie neznamená, že právo EÚ obmedzuje možnosť členských štátov vytvoriť si vlastné systémy sociálneho zabezpečenia. Podmienky poskytovania dávok sociálneho zabezpečenia, ich výšku a obdobie, počas ktorého sú tieto dávky poskytované, bližšie určujú vnútroštátne právne predpisy každého členského štátu, za predpokladu, že tieto ustanovenie sú v súlade so zásadami rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie. Z tohoto vyplývajú podstatné a procesné rozdiely medzi systémami sociálneho zabezpečenia jednotlivých členských štátov, a teda aj v nárokoch osôb pracujúcich v rôznych členských štátoch, na ktoré sa nevzťahujú zmluvy.

Je bežné, že v právnych predpisoch členského štátu, v oblasti dôchodkov a dávok v invalidite, sa vyžaduje dosiahnutie určitého minimálneho obdobia poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo pobytu predtým, než osoba získa nárok na dávku. Z tohto dôvodu platí rozhodujúca zásada, že ak občan pracoval vo viac ako jednom členskom štáte, obdobia sa sčítajú.¹ To znamená, že členský štát musí na účel získania nároku na dávku vziať do úvahy obdobia poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo pobytu dosiahnuté v inom členskom štáte (t.j. ak je celkový súčet období dosiahnutých na jeho vlastnom území kratší, ako obdobie požadované na nárok).

Zásada sčítania období však neznamená, že obdobia dosiahnuté v jednom členskom štáte sa musia zohľadňovať v inom členskom štáte na účely výpočtu výšky dávok priznaných žiadateľovi (t.j. uložiť členskému štátu povinnosť zaplatiť výšku dávky podľa období, počas ktorých sa na príjemcu vzťahovali právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia iného členského štátu). Naopak, vychádza sa z predpokladu, že osoba, na ktorú sa vzťahovali právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia viac ako jedného členského štátu, môže dostávať osobitnú dávku v každom dotknutom členskom štáte. Dávka je vypočítaná na základe období, počas ktorých sa na osobu vzťahovali právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia každého dotknutého územia, to znamená, že každý členský štát prizná žiadateľovi pomernú čiastku podľa svojich vlastných právnych predpisov.

Podľa informácií, ktoré má Komisia k dispozícii, podľa dánskeho práva sa nárok na dôchodok vypočítava na základe počtu rokov trvalého pobytu osoby v Dánsku od veku 15 rokov do veku odchodu na dôchodok alebo začiatku invalidity (a to nezávisle od toho, či počas tohto obdobia bola osoba zamestnaná alebo platila dane). Dánske právne predpisy o dávkach v invalidite stanovujú, že osoby, ktoré mali pobyt aspoň štyri pätiny obdobia od veku 15 rokov do začiatku ich invalidity, majú nárok na plnú výšku invalidného dôchodku stanovenú dánskymi právnymi predpismi. Osoby, ktoré mali pobyt v Dánsku počas kratšieho obdobia, budú dostávať pomernú časť z plnej čiastky. Táto časť zodpovedá skutočnému obdobiu pobytu dotknutej osoby v Dánsku počas obdobia vo veku od 15 rokov do začiatku jej invalidity vydelenej štyrmi pätinami celkového obdobia vo veku od 15 rokov do začiatku invalidity. V prípade predkladateľky petície to znamená, že dostane 32/40 z plnej výšky invalidného dôchodku, čo odráža skutočnosť, že mala pobyt v Poľsku sedem rokov v rámci obdobia od veku 15 rokov do 35 rokov (čiže veku, keď jej začal nárok na invalidný

Indépendants/Hervein, Zb. 1997, s. I-635, bod 16.

¹ Treba poznamenať, že na dávky v invalidite sa uplatňujú odlišné pravidlá založené na takzvaných „právnych predpisoch druhu A“. Ide o právne predpisy, podľa ktorých výška dávok v invalidite nezávisí od obdobia poistenia alebo pobytu a ktoré sú vyslovene uvedené v prílohe VI k nariadeniu (ES) č. 883/2004, pozri článok 44 ods. 1 nariadenia. Keďže príloha VI k nariadeniu (ES) č. 883/2004 neobsahuje žiadnu položku týkajúcu sa Dánska, táto skutočnosť nie je v tomto prípade relevantná.

dôchodok). To je v súlade so základnými zásadami koordinácie sociálneho zabezpečenia EÚ v oblasti invalidných dávok uvedenými vyššie, ako aj so zásadou časového rozlíšenia období ako základu pre nárok.

Bez ďalších informácií je ťažké vyjadriť sa k dôvodom, prečo žiadateľke zamietli vyplácanie pomernej časti invalidného dôchodku z Poľska. Podľa informácií, ktoré má Komisia k dispozícii, podľa poľského práva sa invalidný dôchodok (*renta z tytułu niezdolności do pracy*) vypláca osobe, ktorá je v plnej miere alebo čiastočne neschopná vykonávať zárobkovú činnosť z dôvodu svojho zdravotného stavu. Okrem toho táto osoba musí byť schopná dokázať, že dosiahla požadované obdobie poistenia berúc do úvahy obdobia platenia príspevkov a obdobia bez platenia príspevkov (päť rokov v prípade osoby, ktorej invalidita začala po veku 30 rokov) a neschopnosť vykonávať prácu, ku ktorej došlo počas období konkrétne stanovených v zákone, napríklad počas obdobia poistenia, zamestnania, poberania dávok v nezamestnanosti, poberania príspevkov sociálneho zabezpečenia (nemocenské dávky alebo dávky počas starostlivosti) alebo do 18 mesiacov od skončenia týchto období. Ako je uvedené skôr v texte, v súlade so zásadou sčítania, príslušný členský štát musí na účel získania nároku na dávku vziať do úvahy obdobia poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo pobytu dosiahnuté v inom členskom štáte v takom trvaní, aby sa dosiahlo obdobie požadované na nárok. V súlade so zásadou prispôsobenia faktov sa tiež očakáva, že príslušný štát, ktorého právne predpisy prisudzujú právne účinky výskytu určitých skutočností alebo udalostí, musí zohľadniť skutočnosti alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území. V zásade by preto predkladateľka petície mohla mať nárok na poľský invalidný dôchodok vypočítaný na pomernom základe s odkazom na jej obdobie nutné na získanie nároku na dôchodok, ktoré strávila v Poľsku. Je však možné, že predkladateľka petície v skutočnosti nemá žiadne obdobia platenia príspevkov poistenia alebo obdobia bez platenia príspevkov poistenia v Poľsku nutné na získanie nároku na dôchodok, a preto nie je oprávnená na získanie dôchodku. Predkladateľke petície by mohlo pomôcť, keby poľské orgány požiadala o ďalšie informácie týkajúce sa dôvodov, prečo posúdením dospeli k záveru, že nemá nárok na invalidný dôchodok.

Predkladateľka petície by mohla mať nárok na doplatok podľa § 27a dánskeho zákona o aktívnej sociálnej politike (*lov om aktiv socialpolitik*), ak je jej dôchodok nižší ako úroveň tzv. počiatočnej pomoci (*starthjaelp*) alebo peňažnej pomoci (*kontanthjaelp*). Nárok na tento doplatok je podmienený tým, že žiadateľ mal bydlisko v Dánsku aspoň sedem z posledných ôsmich rokov a že bol za posledných osem rokov v Dánsku riadne zamestnaný počas obdobia, ktoré dovedna zodpovedá zamestnaniu na plný pracovný čas počas dvoch rokov a šiestich mesiacov. Z informácií, ktoré poskytla predkladateľka petície, nie je možné zistiť, či spĺňa podmienky na získanie tohto doplňujúceho príspevku.

Predkladateľka petície sa tiež sťažuje na skutočnosť, že pri konečnej zmene jej invalidného dôchodku na starobný dánske orgány použijú rovnakú pomernú časť, ako použili pri výpočte jej invalidného dôchodku. Predkladateľka petície sa domnieva, že metóda výpočtu je nespravodlivá, pretože k dátumu, keď dosiahne zákonom stanovený vek odchodu do dôchodku, bude žiť v Dánsku 45 rokov, a teda viac ako 40 rokov požadovaných na vyplácanie plnej výšky dôchodku. Pýta sa, prečo sa na účel jej starobného dôchodku nezapočítavajú jej ďalšie roky pobytu v Dánsku, keď poberala invalidný dôchodok. Ako je uvedené skôr v texte, absencia harmonizácie neznamená, že právo EÚ obmedzuje možnosť členských štátov bližšie určiť podmienky poskytovania dávok sociálneho zabezpečenia, ich výšku a obdobie,

počas ktorého sú tieto dávky poskytované, za predpokladu, že tieto ustanovenie sú v súlade so zásadami rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie. Dánske právne predpisy týkajúce sa zmeny invalidného dôchodku na starobný dôchodok sú preto v súlade s právnymi predpismi EÚ.

Predkladateľka petície bližšie neuvádza, prečo sa domnieva, že dánsky systém porušuje smernicu Rady 79/7/EHS o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, a preto nie je možné reagovať na tieto jej obavy.

Záver

Vzhľadom na zásady koordinácie v oblasti starobných dôchodkov a invalidných dôchodkov stanovené v európskych právnych predpisoch, žiadosť predkladateľky petície, že by jej mal byť vyplácaný invalidný dôchodok v plnej výške, nie je prijateľná. Z poskytnutých informácií Komisia takisto nezistila žiadne porušenie smernice 79/7/EHS o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením.